

43 **Υπαναπή (Εξω Παναγιά)**
Church of Candelmas (Eξω Panagia)

Ο ναός κτίστηκε το 18ο αιώνα αλλά ο σημερινός μεταγενέστερος επισκεπές που δείχνει άλλων σημαντικά τη μορφή του, ολοκληρώνεται τον αρχικό του χαρακτήρα. Παρότι δε διατηρεί τοιχογραφίες με αρχαιολογικό ενδιαφέρον, διατηρεί μερικές σημαντικές φορητές εικόνες.

44 **Άγιος Ιωάννης ο Ελεήμων**
Church of Saint John the Merciful

Εναρξιακός ναός όπου υπήρχε μέχρι το έτος 2005 οπότε καταστράφηκε. Η χρονολόγηση του συγκεκριμένου κτιρίου ανάγεται στις αρχές του 19ου αιώνα και εικάζεται ότι η μορφή τρικλίτης βασιλικής, η αρχαιολογική σκαπάνη, μετά την κατεδάφιση του ναού αποκάλυψε σειρά παλαιότερων κτιρίων και θεμελιώσεων στη νότια πλευρά του ναού και εκτεταμένο νεκροταφείο με σημαντικούς αρχαίους κιβωτοσκήμους τάφους.

A parish temple that existed until the year of 2005 when it was demolished. This specific three-aisled basilica dates back to the beginning of the 19th century. After the demolition of the temple, the archaeological excavation revealed a course of older constructions and foundations at the south side as well as the large cemetery with the ancient cube shaped tombs.

45 **Προφήτης Ηλίας**
Church of Prophet Elias

Ο αλλοτε εναρξιακός ναός ανάγεται στις αρχές του 19ου αιώνα και υπήρξε ο μόνος ναός στο κέντρο της Βέροιας που διασωθηκε από την πυρκαγιά του 1864. Δε διατηρεί τοιχογραφικό διάκοσμο αλλά παλαιότερα φιλοξένησε σημαντικές βυζαντινές και μεταβυζαντινές εικόνες μεταξύ των οποίων, πιθανότατα, και εκείνες της εκκλησίας του Χριστού.

The former parish temple dates back to the beginning of the 19th century in Veria that had escaped the fire of 1864. It does not preserve any mural decoration but formerly had significant byzantine and post byzantine icons among which probably there are those of the Christ's church.

46 **Άγιος Σπυρίδων της ενορίας του Αγίου Ιωάννη του Ελεημόνα**
Church of Saint Spyridon of the parish of the Saint John the Merciful

Ο ναός χρονολογείται στις αρχές του 19ου αιώνα αλλά η μορφή του έχει αλλάξει σε σύγκριση με τον αρχικό ναό, χωρίς τοιχογραφίες αλλά παλαιότερα στο τέμπλο του

49 **Άγιος Δημήτριος στα Παλατίσια**
Saint Dimitrios in Palatitsia

Χτίστηκε τον 16ο αιώνα με υλικό που προήλθε κατά 80% από το ανάκτορο του Αγιάων και Αγιουργαθίτικες από αγιογράφους από το Λιαντόπι, περιοχή χωρικών Ερκανιστών αγιογράφων της εποχής εκείνης.

It was built in the 16th century. The 80% of raw materials was from the Palace of Agiaion and the iconographers came from Liantopoli, the birth place of famous iconographers of that period.

υπήρχε μια επιζωγραφισμένη εικόνα του Αγίου Νικολάου η οποία κλάπηκε το 1977. Από το 1975, έτος οπότε καταστράφηκε ο ναός του Αγίου Νικολάου του Ξυλοτραπή η μνήμη του αγίου τιμάται στο ναό του Αγίου Σπυρίδωνα, όπου τιμάται επίσης και η μνήμη του Αγίου Ελευθερίου.

The temple dates back to the beginning of the 19th but its form dramatically changed compared to the original building, without murals but formerly in the templum there was a hand painted icon of Saint Nicholas that had been stolen in 1977. Since 1975, the year when the temple of Saint Nicholas the Xylotrati was demolished, the memory of the saint has been honored at the temple of Saint Spyridon where the memory of saint Eleftherios is also honored. Today, the temple is known as a Holy Temple of Saints Spyridon, Nicholas and Eleftherios.

47 **Παναγία Γοργοεικόκος**
Church of Panagia Gorgoepikoos

Ο ναός κτίστηκε τον 15ο αιώνα ως μονόχωρος ενώ στα τέλη του 18ου και αρχές του 19ου αιώνα μετατράπηκε σε τρικλίτη βασιλική με ξύλινο τέμπλο, διατηρώντας τον αρχικό ναό σε διακονικό του νεότερου. Στο αρχικό διατηρείται τμήμα του ναού διατηρούνται τοιχογραφίες της Παναγίας από το 15ο αιώνα.

The temple was built in the 15th century as a single-spaced church which between the end 18th century and the beginning of the 19th century it converted it into a three-aisled basilica with a wooden roof. The original temple serves as diakonikon to the newer temple. There are also a lot of murals of Virgin Mary in the original, preserved section of the temple dated back to the 15th century.

48 **Παλιά Μητρόπολη Βέροιας**
Old Orthodox Cathedral of Veria

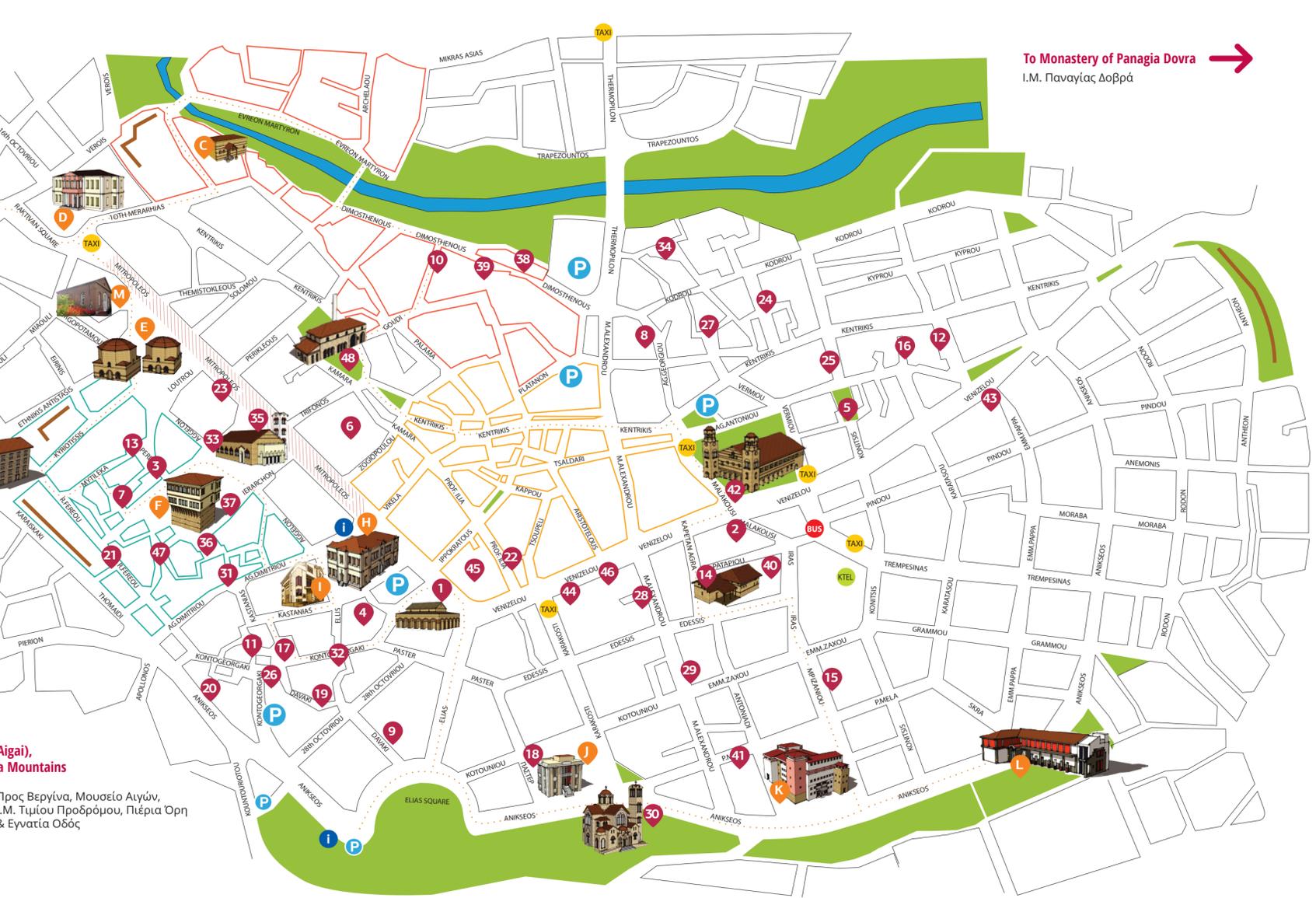
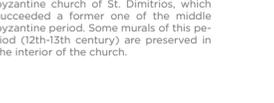
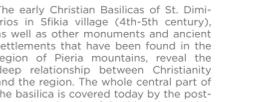
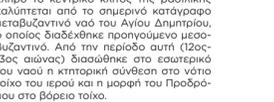
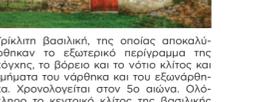
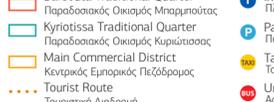
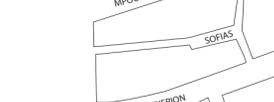

Πρόκειται για έναν από τους μεγαλύτερους μεσοβυζαντινούς ναούς των Βαλκανίων, κτισμένος μεταξύ 1070-1080 που αποτυπώνει την αμνη της πόλης κατά τη μεσοβυζαντινή περίοδο. Το χαρακτηριστικό εκείνο που της προσδίδει μοναδικότητα και διαίτησε αρχιτεκτονική, καλλιτεχνική και ιστορική αξία είναι η ενσωμάτωση παλαιοχριστιανικών προτύπων, δίνοντας την εντύπωση ενός αρχαιότερου ναού σε σύγκριση με το αντίστοιχο κτήριο της ίδιας περιόδου καθώς και ο εντυπωσιακός τοιχογραφικός διάκοσμος ο οποίος φιλοξένησε μερικά από τα σπουδαιότερα έργα βυζαντινής ζωγραφικής του 12ου, 13ου και 14ου αιώνα. Κατά την οθωμανική περίοδο μετατράπηκε σε μουσουλμανικό τζαμί, με την επωνυμία Χουμκεντ Τζαμί όπου σήμερα ο ναός έχει ερειπώσει. Με την ολοκλήρωση των εργασιών αποκατάστασης το μνημείο είναι επισκεψίμο.

It is one of the greatest temples of the middle Byzantine period which was built between 1070 and 1080 that captures the prosperity of the town during the middle Byzantine period. The distinctive features that bring added uniqueness, specific architectural, artistic and historical value to the Old Cathedral is the incorporation of early Christian templates that gives the impression of a premier temple compared with the relevant monuments of the same period, as well as the wall painting decoration that presents some of the greatest painting works of the 12th, 13th and 14th century. After the completion of the restoration works carried out the monument is accessible to the public again.

To Vermio Mountain, Seli National Ski Resort, Monastery of Panagia Soumela & Monastery of Theotokos Kalipetras

Προς Χιόνδρομο Κέντρο Σελίου & Ι.Μ. Παναγίας Σουμελά

To Vergina, Museum of Royal Tombs (Aigai), Monastery of Timios Prodromos, Pieria Mountains & Egnatia Road

Προς Βεργίνα, Μουσείο Αιγών, Ι.Μ. Τιμίου Προδρόμου, Πιέρια Όρη & Εγνατία Οδός

Annotation / Υπόμνημα

- Barbouta Traditional Quarter
- Παραδοσιακός Οικισμός Μητροπόλεως
- Kyriotissa Traditional Quarter
- Παραδοσιακός Οικισμός Κυριώτισσας
- Main Commercial District
- Κεντρικός Εμπορικός Πεζόδρομος
- Tourist Route
- Τουριστική Διαδρομή
- Ancient Roman Street
- Αρχαίοι Ρωμαϊκοί Δρόμοι
- Ancient City Walls
- Τείχος Πόλης

- A St. Paul's Tribune
- B Mentrese Mosque
- C Ancient Jewish Synagogue
- D Old Court of Justice
- E Twin Ottoman Baths
- F Sarafoglou Mansion
- G Byzantine Museum
- H City Hall
- I Central Public Library
- J Vlachogianniou Museum
- K Arts Hall
- L Archaeological Museum
- M Greek Evangelical Church

- 1 **Χριστός – Μονή του Σωτήρος Χριστού του Καλοθέτου**
Jesus Christ - Lord and Saviour of Kalothetou Church
403123N, 221217E
- 2 **Μέγας Θεολόγος**
Theologos the Great Basilica
403135N, 221213E
- 3 **Άγιος Βλάσιος**
Church of Saint Vlasios
403135N, 221213E

- 4 **Άγιος Κύρκος και Ιουλίττα**
Church of St. Cyruc and St. Julitta
403121N, 221219E
- 5 **Άγιος Γεώργιος του Άρχοντος Τραπητσίου**
Church of Christ Antiphonitis (Church of the Saviour Christ Antiphonitis)
403137N, 221209E
- 6 **Χριστός Αντιφωνίτης (Μονή του Σωτήρος Χριστού του Αντιφωνίτη)**
Church of Christ Antiphonitis (Church of the Saviour Christ Antiphonitis)
403137N, 221209E

- 7 **Άγιος Σάββας της Κυριώτισσας (Παναγία Κυριώτισσα)**
Church of Saint Savvas of Kiriotsia (Panagia Kiriotsia)
403131N, 221215E
- 8 **Εναρξιακός Ναός Αγίου Γεωργίου**
Parish Temple of Saint George
403131N, 221206E
- 9 **Άγια Παρασκευή (Μακαριώτισσας)**
Church of Saint Paraskevi (Makariotissa)
403122N, 221223E

- 10 **Παναγία Δεά**
Church of Panagia Deksia
403124N, 221202E
- 11 **Άγιοι Θεόδωροι**
Church of Saints Theodoros
403138N, 221219E
- 12 **Άγιος Προκόπιος**
Church of Saint Procopius
403140N, 221206E

- 13 **Υπαναπή (Παναγούδα)**
The Church of Candelmas (Panagouda)
403142N, 221208E
- 14 **Άγιος Πατάσιος**
Church of Saint Patapios
403132N, 221217E
- 15 **Παναγία Περιβλεπτός**
Church of Panagia Perivleptos
403137N, 221221E

- 28 **Άγιος Νικόλαος ο Φωρδής (Ναός Αγίου Φαναρίου)**
The Church of Saint Nicholas the Fisherman (Temple of Saint Fanourios)
403130N, 221218E
- 29 **Μεταμόρφωση του Σωτήρος**
(Transfiguration) of the Saviour
403132N, 221220E
- 30 **Μεγάλοι Άγιοι Ανάργυροι**
The Great Church of Saints Anargyroi
403132N, 221227E

- 31 **Άγιος Δημήτριος**
Church of Saint Dimitrios
403117N, 221210E
- 32 **Άγιος Στέφανος**
Church of Saint Stefanos
403121N, 221221E
- 33 **Παναγία Φανερωμένη**
Church of Panagia Phaneromeni
403118N, 221211E
- 34 **Άγιος Νικόλαος γνωστός ως Άγιος Σπυρίδων**
The Church of Saint Nicholas known as Church of Saint Spyridon
403117N, 221222
- 35 **Μπροπολιτικές ναός Αποστόλων Πέτρου και Παύλου**
Cathedral of the Apostles Peter and Paul
403118N, 221210E
- 36 **Μικροί Άγιοι Ανάργυροι**
Little Church of Saints Anargyroi
403117N, 221215E
- 37 **Παναγία η Βαλτεσινή**
Church of Panagia Valtessini
403116N, 221213E
- 38 **Άγιος Νικόλαος της ενορίας Παναγίας Δεξιάς**
Church of Saint Nicholas of the parish of Panagia Deksia
403125N, 221202E
- 39 **Άγια Παρασκευή**
Church of Saint Paraskevi
403125N, 221203E
- 40 **Άγια Άννα της ενορίας των Αγίων Ανάργυρων**
Church of Saint Anna of the parish of Saints Anargyroi
403134N, 221216E
- 41 **Άγιος Βασίλειος**
Church of Saint Vasilios
403134N, 221224E
- 42 **Άγιος Αντώνιος**
Church of Saint Antonios
403134N, 221212E
- 43 **Υπαναπή (Εξω Παναγιά)**
Church of Candelmas (Eξω Panagia)
403143N, 221211E
- 44 **Άγιος Ιωάννης ο Ελεήμων**
Church of Saint John the Merciful
403128N, 221217E
- 45 **Προφήτης Ηλίας**
Church of Prophet Elias
403125N, 221216E
- 46 **Άγιος Σπυρίδων της ενορίας του Αγίου Ιωάννη του Ελεήμονα**
Church of Saint Spyridon of the parish of the Saint John the Merciful
403139N, 221216E
- 47 **Παναγία Γοργοεικόκος**
Church of Panagia Gorgoepikoos
403135N, 221216E
- 48 **Παλιά Μητρόπολη Βέροιας**
Old Orthodox Cathedral of Veria
403120N, 221206E

51 **Άγ. Δημήτριος Σφικιάς**
Church of St. Dimitrios in Sfikia

Τρίκλιτη βασιλική, της οποίας αποκαλύφθηκαν το εξωτερικό περιγράμμα της κόγχης, το βόρειο και το νότιο κλίτος και τμήματα του νότιου και του εξωτερικού. Χρονολογείται στον 5ο αιώνα. Ολοκλήρωτο το κεντρικό κλίτος της βασιλικής καλύπτεται από το σμυρνινό καταγραφο μεταβυζαντινό ναό του Αγίου Δημητρίου, ο οποίος διαδόθηκε προηγουμένως μεσοβυζαντινό. Από την περίοδο αυτή (12ος-13ος αιώνας) διασωθηκε στο εσωτερικό του ναού η κτηριακή ανύψωση στο νότιο τμήμα του ιερού και η μορφή του Προδρόμου στο βόρειο τμήμα.

The early Christian Basilica of St. Dimitrios in Sfikia village (4th-5th century), as well as other monuments and ancient settlements that have been found in the region of Pieria mountains, reveal the deep relationship between Christianity and the region. The whole central part of the basilica is covered today by the post-byzantine church of St. Dimitrios, which succeeded a former one of the middle byzantine period. Some murals of this period are preserved in the interior of the church.

Ιερές μονές & προσκυνήματα

Μοναστήρια and Pilgrimages
Στην ευρύτερη περιοχή της Βέροιας λειτουργούν εκκλησίες και μοναστήρια, μερικά από αυτά των βυζαντινών χρόνων, αρχαιολογικού και αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος, με ιστορική και μορφωτική αξία, όπως:

Ιερά Μονή Παναγίας Δοβρά
Holy Monastery of Panagia Dovra
Η Μονή είναι κτισμένη σε ένα εξαιρετικά όμορφο τοπίο. Η Μονή τιμάται στην Κοίμησις της Θεοτόκου. Ιδρύθηκε τον 12ο αιώνα και λειτουργήσει ολόκληρη μέχρι το 1822. Η Μονή επανιδρύθηκε το 1995 ως Ανδρική Κονοβιακή Μονή.
The monastery is built in idyllic natural scenery. The monastery is dedicated to the Assumption of Virgin Mary. It was built in the 12th century and has been continuously operational until 1822. In 1995 the monastery was re-founded and now operates as a male monastery.

Ιερά μονή Παναγίας Σουμελά
Monastery of Panagia Soumela
Το νηματοειδές κέντρο του Ποντιακού Ελληνισμού βρίσκεται στις πλαγιές του Βερμίου, κοντά στο χωριό Καστανιά. Το προσκύνημα είναι πανελλήνιος αντικειμενικός και πλήρως πιστόν περιών για να προσκυνήσουν τη θαυματουργή εικόνα, ενώ κλιμάδες χριστιανού σπυρνού της ημέρας της πανηγύριου.

The spiritual centre of the Pontian Hellenism that is located near the village Kastianna, in mountain Vermio. The pilgrimage is of pan-Hellenic interest and numerous

of believers go to worship the miraculous icon, while thousands of Christians flock to the day of fairy tales.

Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου
Holy Monastery of St. John the Baptist
Η Ιερά Μονή βρίσκεται στους πρόποδες των Πιερίων και αποτελεί ένα από τα ιστορικότερα μοναστικά κέντρα της Μακεδονίας. Το 1822 ηρωομάχες ολοκληρωτικά από τους Τούρκους και οδήγησε μόνο το παρεκκλήσιο της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος στο βράχο. Η Μονή ανακοινώθηκε μέχρι το 1830 και λειτουργεί ως ανδρική Ι. Μονή. Σωζονται δε πολλά ιερά λείψανα.

The Holy Monastery is located at the foot of Pieria Mountains and is one of the most historic monastic centers of Macedonia. In 1822 the Turks completely burned down and only the chapel of the Transfiguration of the Saviour on the rock was saved. The monastery was rebuilt until 1830 and functions as a male's monastery. A number of holy relics are saved.

Ιερά Μονή Παναγίας Καλλιπετρας
Holy Monastery of Panagia Kalipetras
Η ολίκου, το Μοναστήρι του Μακεδονικού Αγώνα, βρίσκεται στην περιοχή Ραχιά.

Αποτελεί ένα από τα παλιά μοναστήρια, με παλαιότερη πληροφορία ύπαρξης προ του 1100. Το 1822 καταστράφηκε ολοκληρωτικά και εκτελέστηκαν οι μοναχοί. Το 1907, στη διάρκεια του Μακεδονικού Αγώνα εκπαιδεύθηκε ο προηγουμένος της Μονής παπά-Σπυρίδων, ο Ηγούμενος Ίννασιος και ο συνοδοί τους. Το 1941 ένας επιδρομής βοσκός έκαψε τα διασωθέντα κτήρια και την εκκλησία ενώ οδήγησαν μόνον το οστεοφυλάκιο με λείψανα περίπου 120 μοναχών. Η Μονή πρόσφατα ανακαινίστηκε και λειτουργεί.

Or else the Monastery of the Macedonian Struggle is located in the region of Rachia. It is one of the oldest monasteries with the oldest indication of its existence before 1100. In 1822 it was totally destroyed and the monks were beheaded. In 1907 during the Macedonian Struggle priest Stavros and abbot Ignatios along with his companion were convicted to death. In 1941 an aspiring shepherd burned all the important buildings and the church. From that time only the ossuary and the relics of about 120 monks survived. The monastery has been recently renovated.

Ιερά Μονή Μουσιώλης
Holy Monastery of Musiolis
Πρόκειται για Μονή γνωστή από την περίοδο της Τουρκοκρατίας και τιμάται στη Μεταμόρφωση του Σωτήρος. Μέχρι τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο σώζονταν η κτήρια της που περιέχονταν το Καθολικό της, διαδέχεται τεύχιο κρηνοί λείψανων του Αγ. Σπυρίδων του Σπυλίου και φιλοξένησε διάφορους μοναχούς. Σήμερα λειτουργεί ως Γυναικεία Μονή.

It is a Monastery known since the period of the Turkish Occupation. It is honored

on the day of Metamorphosis (Transfiguration) of the Saviour. The buildings that surrounded its Cathedral survived until the World War II. In the monastery there is a preserved piece of the relic of St. Symeon the Stylites and occasionally provided accommodation for various monks and nuns. Today it operates as a nunnery.

Ιερά Μονή Προφήτη Ηλία Ασωματίων
The Holy Monastery of Prophet Elias Asomati
Το μοναστήρι βρίσκεται κοντά στο χωριό Ασωμάτι. Είναι από τα παλαιότερα μοναστήρια της περιοχής και σήμερα σώζεται μόνο ένας μικρός σε διαστάσεις ναός σε αρχιτεκτονικό ρυθμό μονόκλιτης βασιλικής του 16ου αιώνα. Αυτό που χαρακτηρίζει το μοναστήρι προσδίδοντας του ιδιαίτερη αξία είναι οι εξαιρετικές τέχνες τοιχογραφίες, οφείλονται στο ναό, από τις οποίες ο πιο αξιολογικός είναι εκείνος του ιερού βήματος. Το Μοναστήρι καταστράφηκε στη διάρκεια της επανάστασης το 1822. Σήμερα σώζεται μόνο το καθολικό της μονής.

The monastery is located next to the village of Asomati. It is one of the oldest monasteries of the region and today only a small single-aisled basilica still remains of the 16th century. The special characteristic of the monastery that gives additional value is the mural paintings of exquisite artistic style preserved in the temple of which the most important are those in the Sanctuary. The monastery was destroyed during the Revolution in 1822. Today only the catholic of the church has survived.

Περισσότερες πληροφορίες
More information
www.inveres.gr

"Little Jerusalem"

The city of Veria between the 11th and 14th century was one of the most important Byzantine centers in Macedonia, with cultural influences directly from Istanbul, a tradition that was maintained until the end of the Ottoman Empire. The impressively large number of Byzantine and post-Byzantine churches gave the city the nickname "Little Jerusalem" and a great reputation as a regional religious center of the Byzantine Empire. Today, at the city center, 48 Byzantine and post-Byzantine churches with beautiful frescoes are well preserved out of the 72 that once existed in the city.

